

PRAKTISCHE GIDS

TEST JE BODEM

leefmilieu
brussel
.brussels

LEEFMILIEU.BRUSSELS

Good Soil

TEST JE BODEM

**EEN GIDS VOOR
HET BEOORDELEN VAN
DE BODEMKWALITEIT**

Welkom in deze gids! Via deze weg willen we u helpen om uw bodemkwaliteit te testen. Kan uw terrein water absorberen bij hevige regenval? Is de kwaliteit van uw bodem voldoende goed om er groenten en planten te laten groeien? Met andere woorden: zit er leven in uw bodem?

Wilt u weten of uw bodem gezond is? Dat kan heel eenvoudig: neem een kluit aarde uit uw tuin en volg onderstaande stappen. Noteer vervolgens uw waarnemingen en vul het online formulier in.

Schoppen, spades en harken in de aanslag? Veel testplezier!

VÓÓR DE TEST

A) KIES HET JUISTE MOMENT

Uw bodem moet vochtig zijn, maar niet doordrenkt met water.

Het is allemaal een kwestie van evenwicht. Voor een optimale bodemvochtigheid, wordt vaak gezegd dat u 48 uur moet wachten na de laatste regenval. Maar dat is slechts een gemiddelde! Als het enkele dagen na elkaar hard heeft geregend, zult u zeker nog wat langer moeten wachten.

Aan de andere kant, als het een aantal weken niet geregend heeft, wacht dan tot de regen terugkeert en verstoor uw grond niet onnodig. Het vocht in de bodem zal immers hoogstwaarschijnlijk niet volstaan om onder goede omstandigheden waarnemingen te doen.

BELANGRIJK:

- Het is niet altijd nodig om binnen uw terrein verschillende onderzoekszones te onderscheiden. In kleine tuinen kan één zone volstaan
- in de meeste gevallen zouden twee of drie zones voldoende moeten zijn. Op dit moment is de test beperkt tot maximaal vier zones
- de test heeft geen betrekking op bebouwde en/of overdekte gebieden (terrassen, bestrating, met grind bedekte gebieden, enz.).

B) BAKEN DE TESTZONES AF

Verdeel uw terrein in homogene zones.

Ga niet overhaast te werk maar denk eerst even na. Als eigenaar van het terrein hebt u mogelijk al vastgesteld welke de zones zijn:

- waar het gras op zijn best is
- waar de grond gemakkelijker te bewerken is
- waar de bodem bij de geringste droogte uitdroogt
- waar het water na een zware regenbui blijft staan
- waar de kleur van de bodem donkerder is

Deze kenmerken kunnen u helpen om het terrein op te delen in verschillende zones. Maak vervolgens een schatting van de oppervlakte van elke zone in (m²).
Opmerking: hebt u een moestuin of een zone voor groenteteelt (of wilt u er één aanleggen), dan moet u deze zone meetellen als specifieke onderzoekszone.

C) GEBRUIK HET JUISTE MATERIAAL

Basismateriaal, maar onmisbaar.

- Een spade of schop
- Een mes (met een lemmet van +/- 10 cm)
- Plasticfolie (bv. vuilniszak)
- Een emmer water
- Papier om uw waarnemingen te noteren
- Een toestel om foto's te nemen

VOORBEREIDING VAN DE TEST

Neem een kluit aarde per testzone af.
Uw kluit moet ongeveer 25-30 cm diep en 15-20 cm breed zijn. Om de kluit eruit te halen, raden we aan om een schop of spade te gebruiken. Het is immers beter om de kluit voorzichtig te behandelen en te vermijden dat u de grond samendrukt door ze geforceerd eruit te halen.

Om een optimale kluit te krijgen, volgt u deze vier stappen:

1. Begin met het graven van een klein (zij)gat van 20 cm diep. Dat zal vervolgens worden gebruikt om de kluit eruit te halen.

2. Bepaal vervolgens de omtrek van de kluit door de spade rondom verticaal in de grond te duwen.

3. Schuif de spade door het zijgat onder de kluit en haal ze er voorzichtig uit.

4. Schraap de wanden van de kluit een beetje af als deze door de spade zijn glad-gestreken.

Tips voor het behoud van uw gazon:

Neemt u een kluit uit uw gazon? Dan raden we u aan om het volgende te doen zodra u de kluit hebt afgenomen:

- snijd het bovenste deel van de kluit (het gras en de wortels, tot 5 cm) af;
- leg dat opzij zodat het kan worden teruggeplaatst zodra de tests zijn uitgevoerd.

DE TEST

Volg de zeven stappen hieronder in onderstaande volgorde. Doe dat voor elke afgenomen kluit en voor de wanden van het gat waar u de kluit hebt uitgehaald.

BELANGRIJK:

Observeer en noteer het bodemleven bij elke stap, en in het bijzonder het aantal aanwezige regenwormen:

- bij het verwijderen van de kluit
- bij het verwijderen van een eventuele gazonlaag
- bij de stap van de drop test.

STAP 1: Kleur van de grond

Om deze test uit te voeren, moet u de kleur van de kluit en ook de kleur van de wanden van het gat bekijken (de eerste 10 cm vanaf de oppervlakte).

Wat ziet u?

A. Bruinzwarte kleur in de eerste 10 cm

B. Middenbruine kleur

C. Lichtbruine kleur

D. Aanwezigheid van blauwgrijze vlekken of roestvlekken

A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐

Terreinnotities:

STAP 2: Messentest

Bij deze stap duwt u een mes in de verticale wand van het gat (10-15 cm) waaruit de kluit werd gehaald.

Plaats het mes hiervoor loodrecht op het midden van de wand en laat het stelselmatig in de grond doordringen. In eerste instantie zou het mes vlot in de grond moeten glijden. Als u weerstand voelt, noteer dat dan en probeer toch door te gaan.

Herhaal deze handeling op verschillende plaatsen om uw eerste indruk te bevestigen en blokkering door een steen uit te sluiten.

Wat ziet u?

- A. Niet-samenhangend materiaal, de wanden brokkelen moeiteloos af.
- B. Het mes dringt gemakkelijk door in de geteste wanden.
- C. Er is een lichte inspanning nodig om het mes in de testzones te duwen, het gaat erin tot aan het heft.
- D. Het mes kan maar moeizaam tot aan het heft in de wand geduwd worden.
- E. Het mes dringt niet volledig door, zelfs niet onder grote inspanning.
- F. Het is niet mogelijk om het mes meer dan een paar millimeter in de wand te duwen.

☐	☐	☐	☐	☐	☐
A.	B.	C.	D.	E.	F.

Terreinnotities :

STAP 3 : Doorlaatbaarheid van de bodem

Bij deze stap komt u te weten hoe snel water in uw bodem infiltreert (doorlaatbaarheid). Vul het gat waar u de kluit hebt verwijderd helemaal tot boven met water. Laat het water gedurende een uur zakken. Controleer vervolgens het waterpeil.

A. ☐ B. ☐ C. ☐

Terreinnotities :

Wat ziet u?

- A. Al of bijna al het water is geïnfiltreerd. Het gat is nu (zo goed als) leeg.
- B. Het water is geïnfiltreerd tot ongeveer de helft van de hoogte van het gat.
- C. Het water is nauwelijks geïnfiltreerd en het gat is nog steeds bijna volledig vol.

STAP 4 :

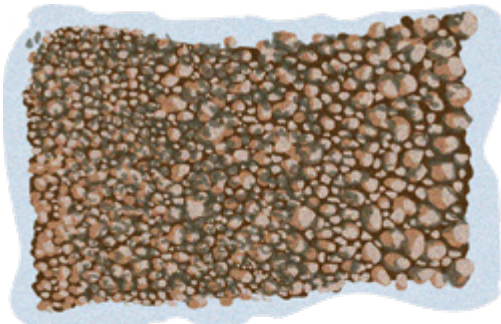
Drop test – structuur van de bodemdeeltjes

Deze stap is de beste om regenwormen te observeren (cf stap 5).

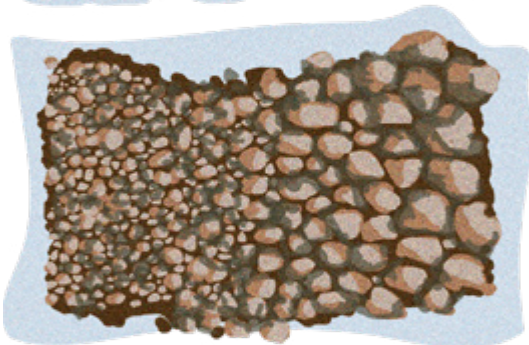
Hef de kluit op (op een spade) tot op een hoogte van +/- 1 m:

- Laat ze vallen op een vlakke ondergrond die bedekt is met plasticfolie (indien mogelijk op een stevige ondergrond).
- Schuif de fijnere grond en de fijnste deeltjes aan de kant en observeer het bodemleven. Neem de grootste stukken van de kluit en herhaal dit nog twee keer.
- Wees vervolgens voorzichtig met de stukken van de kluit en haal ze uit elkaar volgens de breuklijnen. Schik de stukken en brokken tot slot van groot naar klein.

A

B

C

Wat ziet u?

- A. Goede structuur, overwegend kleine afgeronde en brokkelige stukken met enkele grotere stukken.
- B. Matige structuur, grotere en hoekigere stukken die 30% of meer uitmaken van het eindresultaat, naast fijne en brokkelige stukken.
- C. Slechte structuur, voornamelijk harde en hoekige grote stukken die na drie keer neerkomen niet gebroken zijn. Het aandeel fijne stukken is beperkt.

A. ☐ B. ☐ C. ☐

Neem een foto van de stukken van de kluit (voorground) en de omgeving rondom (achtergrond)

Terreinnotities :

STAP 5: Bodemleven

Terreinnotities :

In de vorige stappen hebben we u gevraagd om aandacht te schenken aan regenwormen.

Wat hebt u waargenomen?

- A.** Ik heb geen regenwormen gezien
- B.** Ik heb een of meerdere regenwormen gezien:
  - B1.** Minder dan 2
  - B2.** Tussen 2 en 5
  - B3.** Meer dan 5

A. ☐   **B1.** ☐   **B2.** ☐   **B3.** ☐

STAP 6 :

Worsttest – bodemtextuur

Bij deze stap neemt u een klein beetje aarde in uw handpalm. Haal er de onzuiverheden uit (wortels, steentjes, stukjes dode takken of stukjes van bladeren) en voeg er indien nodig een beetje water aan toe tot u een kneedbare en cohesieve structuur krijgt.

Rol de aarde vervolgens tussen uw handen:

- rol eerst een bolletje
- rol vervolgens een worst van een tiental centimeter
- en plooi de worst tot slot tot een cirkel (ring).

Wat ziet u?

- A.** Het is onmogelijk om een samenhangend bolletje te rollen.
- B.** Het bolletje breekt gemakkelijk.
- C.** Het lukt om een samenhangend bolletje te rollen.
- D.** Het lukt om een worst (buis) te rollen.
- E.** Het lukt om het tot een ring te plooiën.

A.

B.

C.

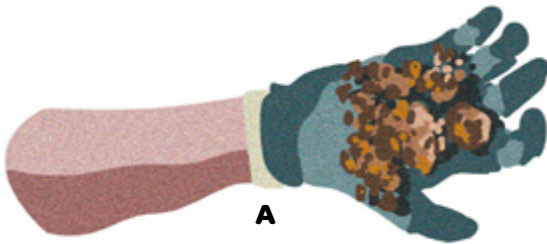

D.

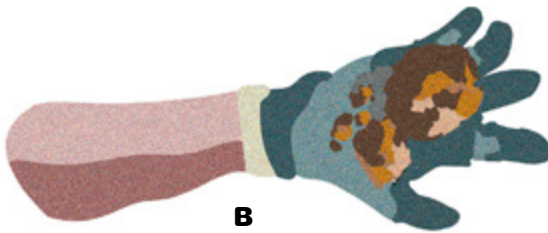

E.

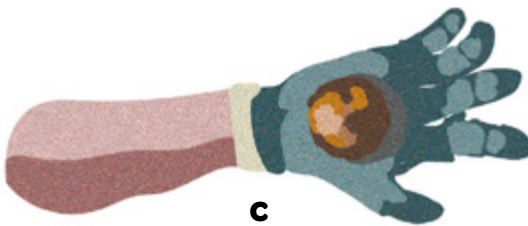
Terreinnotities :

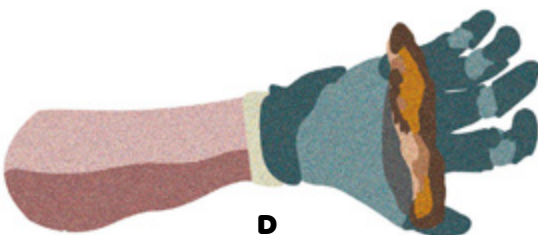
A

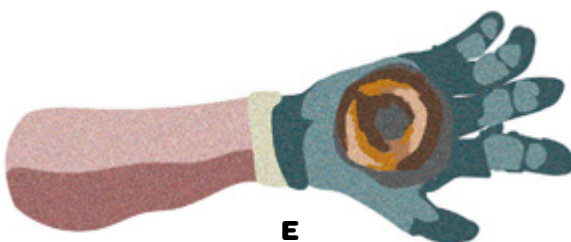
B

C

D

E

STAP 7: Bodemvreemde materialen

In het verleden werd uw terrein mogelijk opgehoogd met geïmporteerde grond (aanvulgrond). Die aanvulgrond is niet altijd van goede kwaliteit. Hij kan bodemvreemde materialen bevatten, zoals stukken baksteen of metaalschroot.

De aanwezigheid van deze materialen kan contra-indicaties inhouden, afhankelijk van het gebruik van het terrein (bijvoorbeeld een moestuin).

Onderzoek uw kluit en het gat aandachtig op zoek naar de volgende elementen: kiezels, as, stukjes baksteen, schroot, plastic, glas, enz.

Wat ziet u?

(Kruis alles aan wat u hebt waargenomen)

- A. Aanwezigheid van as (bv.: houtskool-fragment).
- B. Kunstmatige grove elementen (baksteen, schroot, enz.).
- C. Andere grove elementen (kiezels, steenslag).

Als u geen van deze elementen ziet, duid dan niets aan en ga naar de volgende stap.

A. ☐ B. ☐ C. ☐

Terreinnotities :

NA DE TEST

Zodra u de laatste stap hebt afgerond:

- Vul het gat met de resten van de kluit, door de grond licht samen te drukken.
- Leg, indien nodig, het gras dat bewaard is gebleven terug op zijn plaats.
- Aarzel niet om de zone te besproeien als het de volgende dagen droog blijft.

Surf vervolgens naar brusoil.leefmilieu.brussels

om uw testresultaten en waarnemingen in te voeren.

Zodra Leefmilieu Brussel uw gegevens ontvangen heeft, zal het uw waarnemingen interpreteren en uw bodemkwaliteitsfiche opstellen. Die ontvangt u dan per e-mail.

BODEMFACILITATOR

Indien u dat wenst, kunt u contact opnemen met de Bodemfacilitator. Die kan u tips geven om:

- de testzones te identificeren om de terreinwaarnemingen zo goed mogelijk uit te voeren
- de bodemkwaliteitsfiche te interpreteren

MEER INFORMATIE :

Test je bodem is een tool die werd ontwikkeld in het kader van de Good Soil-strategie. Het doel van die strategie is alle bodems in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te beschermen en te verbeteren. Surf voor meer informatie over deze ambitieuze strategie naar

www.leefmilieu.brussels/goodsoil

CONTACT

Leefmilieu Brussel
Bodemfacilitator
Site Tour & Taxis
Havenlaan 86C/3000
1000 Brussel

TEL. :

02 775 75 75 (Infodienst)

E-MAIL:

soilfacilitator@leefmilieu.brussels

[illegible]

[illegible]

02 775 75 75 · LEEFMILIEU.BRUSSELS

Redactie : Jérôme Schoonejans, Brigitte Ledune
Proeflezen : Sophie Gérard, Lydie Sombre, François Henry, Bart Vandenbossche
Coördinatie : Said El Fadili, Dario Hamesse
Illustraties : Nathalie Blanc

Wettelijk depot : D/2023/5762/08
Verantw. Uitg. : Leefmilieu Brussel · Havenlaan 86C/3000 · 1000 Brussel
info@leefmilieu.brussels

© Leefmilieu Brussel · Juli 2023